

Практичний контроль дає можливість виявити, як студенти вміють застосовувати отримані знання на практиці, наскільки вони оволоділи необхідними вміннями, головними компонентами діяльності.

Тестовий контроль знань – це метод виміру й оцінювання знань, умінь і навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань [2, с. 164].

Стандартизованим називається завдання з альтернативним вибором відповідей. Альтернативний вибір відповідей полягає у тому, що ставляться запитання і одночасно пропонуються варіанти відповідей, правильність яких потрібно оцінити.

Рейтингова система оцінювання підсилює роль поточного й підсумкового контролю, робить його систематичним; забезпечує інтегральну оцінку результатів навчання студентів.

Висновки. Перспективи розвитку теми, яку було розглянуто в даній статті, ми вибачаємо в подальшому дослідженні й аналізі сучасних підходів до організації контролю навчальної діяльності студентів у межах кредитно-модульної системи навчання. При вивченні навчальної програми загалом і спеціальних дисциплін варто поєднувати комплекс методів і форм контролю навчальних досягнень студентів (усне опитування, письмовий контроль, графічна перевірка, тестовий контроль знань) [4, с. 210]. А щоб результати були вагомими студентом слід сповна використовувати можливості галузевої та академічної бібліотеки. І допомагати їм у цьому мають як викладачі, так і співробітники книгозбірень [1, с. 50].

ЛІТЕРАТУРА

1. Васюк О. Організація контролю навчання студентів / О. Васюк, Н. Майданюк. — К: Вісник книжкової палати, 2009. — 50 с.
2. Виговська С.В. Педагогіка вищої школи: Метод. рекомендації — К.: Природничо-гуманітарний ННІ Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2011. — 164 с.
3. Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів / Л. Г. Селіхова, М. С. Расін, О. А. Борзих [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : навчально-наукова конф. з міжнар. участю : тези доп. – Полтава, 2017. – С. 142–144.
4. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / Л. Г. Селіхова, А. В. Лавренко, О. А. Борзих [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах: наук.-практ. конф. – Полтава, 2018. – С. 208–210.

УДК 811.111'255.2:6

Семенова Л.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ У ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗВО

Стаття присвячена особливостям перекладу наукового тексту, у нашому випадку, медико-фармацевтичної спрямованості. У статті висвітлено деякі проблеми, що виникають у студентів під час читання наукових текстів англійською мовою. Розглянуто методіку поглибленого читання, та описано стратегії читання наукових текстів. Також ми звернули увагу на значимість знань граматики під час читання наукових текстів, та розглянули окремі граматичні труднощі перекладу.

Ключові слова: переклад, науковий текст, поглиблене читання, стратегії, граматичні труднощі .

This article is devoted to describing the scientific texts translation, in our case, of medical and pharmaceutical orientation. The article highlights some of the problems that students experience when reading and translating scientific texts in English. The technique of in-depth reading is scattered and strategies for reading scientific texts are described. We also highlighted the importance of grammar when reading scientific texts, and considered some grammatical difficulties in translation.

Keywords: *translation, scientific text, in-depth reading, strategies, grammatical difficulties.*

Стаття посвячена описанию особенностей перевода научного текста, в нашем случае, медико-фармацевтической направленности. В статье освещены некоторые проблемы, возникающие у студентов во время чтения научных текстов на английском языке. Рассмотрена методика углубленного чтения, и описаны стратегии чтения научных текстов. Так же мы обратили внимание на значимость знаний грамматики при чтении научных текстов, и рассмотрели отдельные грамматические трудности перевода.

Ключевые слова: *перевод, научный текст, углубленное чтение, стратегии, грамматические трудности.*

Постановка проблеми: звернути увагу на особливості перекладу наукового тексту медично-фармацевтичної спрямованості.

Основна мета: висвітлити проблеми, що виникають у студентів під час читання наукових текстів англійською мовою та надати шляхи їх усунення, розглянути методику поглибленого читання, та описати стратегії читання наукових текстів. Підкреслити необхідність знань грамматики під час читання наукових текстів.

Проблеми дослідження текстів, їх функціонування у мові науки та техніки, особливості їх класифікації, аналіз проблеми інформативності, інформативного та адекватного перекладу технічних текстів є об'єктом уваги та палких дискусій таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як: І. С. Алексєєва [1], В. М. Лейчик [3], Л. Л. Нелюбін [4], І. К. Кобякова [5].

Що таке науковий текст, і які особливості перекладу наукового тексту. По-перше, - *відсутність емоційної забарвленості* [2, с.146]. Ця особливість в основному й зумовлює абсолютну переводимість науково-технічних текстів, оскільки у читача не повинно виникати ніяких сторонніх асоціацій, він не повинен читати між рядків, захоплюватися грою слів. Мета автора наукового тексту - точно описати те чи інше явище або дію, той чи інший предмет або процес.; він повинен переконати читача в правильності своїх поглядів і висновків, волаючи чи не до почуттів, а до розуму. *Прагнення до ясності, чіткості і стислості.* Прагнення до ясності знаходить вираз у застосуванні чітких граматичних конструкцій та лексичних одиниць, а також у широкому вжитку термінології. Як правило, використовуються загальноприйняті, усталені терміни, хоча зустрічаються і так звані терміноіди, які значно ускладнюють переклад, тому що часто відсутні навіть в галузевих словниках. Прагнення до стислості виражається, зокрема, в широкому застосуванні інфінітивних, герундіальних оборотів, скорочень і умовних позначень. Особливе смислове навантаження деяких слів повсякденного розмовної мови. Переосмислення слів повсякденного мовлення є одним із продуктивних методів побудови нових термінів. Тому існує безліч слів, що належать до лексики повсякденної мови і володіють номинативної функцією терміна. Наприклад: *stroke*

- «удар», а для механіків - «хід поршня», а для медиків - «інсульт». Ця властивість слів є особливо небезпечним джерелом і помилок при перекладі наукових текстів.

Труднощі при перекладі викликаються появою нових термінів. Терміни народжуються, змінюються, уточнюються, відкидаються і словники зазвичай не встигають за розвитком термінології. Терміни утворюють самий рухливий лексичний шар: у нових, що розвиваються галузях науки і техніки безперервно виникають нові поняття, що вимагають для себе нових термінів..

Дуже важливою особливістю перекладу науково-технічної літератури є також те, що перекладачеві нерідко доводиться самому створювати еквівалентні терміни рідної мови для вираження нових понять. Необхідність самостійно розкривати значення великої кількості іноземних термінів і до багатьох з них самостійно будувати еквіваленти рідною мовою являє собою якісну особливість, специфіку перекладу наукової і технічної літератури. Основна складність, з якою стикається перекладач науково-технічної літератури, полягає саме в перекладі термінів.

При перекладі наукового та науково-технічного тексту в переважній більшості випадків користуються термінами вже готовими, вже існуючими у відповідній галузі наукової літератури. Запас спеціальних наукових знань у даній області не може бути, звичайно, замінений вмільм користуванням словниками, хоча і воно є необхідним.

Наведемо приклад перекладу наукового тексту медично-фармацевтичної спрямованості:

New form of TB travels quickly. Many countries are becoming veritable incubators for a new incurable form of this disease. There is a strict scheme of treatment with four drastic remedies which kill practically all tuberculous Mycobacteria in six months on average. The guaranteed result is achieved in 96 percent of cases. Medics recently registered a new form of the disease. This is a drug-resistant strain of TB, which remains immune to one or two pellets of a complex of four drugs needed... ..

Нова форма туберкульозу швидко поширюється. Багато країн стають розсадником нової невиліковної форми цього захворювання. Існує жорстка схема лікування чотирма видами сильнодіючих препаратів, які в середньому за шість місяців повністю вбивають всі мікобактерії. Гарантований результат досягається в 96% випадків. Однак нещодавно зафіксована нова форма цієї хвороби – стійкий до ліків туберкульоз, який не лікується жодною з цієї «четвірки» препаратів... ..

Travel - всім відомий термін «подорож, подорожувати» і пов'язані з ним значення. У даному випадку, урахувавши специфіку тексту ми приходимо до висновку, що в розглянутому тексті мається на увазі термін «розповсюдження» (хвороби).

Drug-resistant strain of TB – тут термін **drug** перекладається як лікарсько, відповідно з його значенням у словнику. Контекст у даному випадку впливає на вибір між словом «лікарський» і «антибіотик». Виходячи зі сказаного вище, ми можемо зробити висновок про те, що в розглянутому нами тексті контекст грає дуже велику роль при перекладі цих термінів. При цьому в деяких випадках допомагає не внутрিতেкстовий контекст, а контекст, спрямованість тексту в цілому, наприклад, розуміючи, що йдеться про медичний текст, що розповідає про туберкульоз, ми перекладаємо відповідно з цим термін **drug** як антибіотик.

Проблеми, які виникають у студентів під час читання наукових текстів англійською мовою: труднощі в перекладі наукового вокабуляру; відсутність ефективних і дієвих стратегій перекладу; нездатність розпізнавати значущі фрагменти; нездатність розпізнати смислову роль розділових знаків у тексті; нездатність розпізнати опущені частини в різних частинах тексту. наприклад, речення, які були скорочені до фраз; незнання технічних понять; неусвідомлення, де і як знайти значення незнайомих слів; невміння вибрати відповідне значення даного слова у двомовному словнику; нездатність зрозуміти граматичні та семантичні відносини між словами в реченні та речення в абзаці; невміння розрізняти буквальне і спеціальне значення слова в даному контексті; нездатність розпізнати зв'язок між словами у фразових дієсловах особливо коли частини фрази відокремлені один від одного; нерозуміння смислової ролі зв'язувальних слів, просто переводячи їх буквально; відсутність навичок стратегічного читання; нерозуміння, як читати ефективно і результативно та багато інших. Поглиблене читання являє собою один з видів читання в аудиторії, в якому невелика або велика група студентів "націлена" на текст. Студенти стають основними дослідниками тексту і його сенсу. Під час ретельного читання студенти досліджують глибокі структури тексту, ідентифікуючи "скелет" уривка. Вони звертаються до тексту на рівні слова, фрази, речення та абзацу, щоб повністю зрозуміти, як важливі деталі поєднуються разом, щоб підтримати центральну ідею автора.

Стратегії читання наукових текстів. 1. Виділяйте або підкреслюйте нові слова. 2. Покладайтесь на декілька двомовних словників в основному тих, які встановлені у своїх мобільних телефонах для пошуку значення нових слів, чи то технічні або нетехнічні 3. Пишіть значення нових слів над словом в тексті або на полях сторінки шляхом нумерації слів. 4. Перекладайте слова в тому порядку, в якому вони зустрічаються в тексті .5. Наполягайте на перекладі кожного слова. 6. Давайте українське значення/синоніми слова, не звертаючи уваги на контекст, в якому вони використовуються. 7. Надавайте значення української мови синонімам нових слів, не звертаючи уваги на їх частину мови. 8. Використовуйте вже відомий український переклад слова, незалежно від контексту, в якому воно використовується; навіть якщо це не має сенсу в даному контексті. 9. Давайте синоніми для нових слів, заснованих на українському значенні, наприклад, вони дають слово "причина" як синонім "причини" у фразі " причина цієї хвороби".11. Посилайтесь на двомовні словники, щоб подивитися значення слова. Одна з головних проблем для тих з нас, хто працює в контексті професійної мови, полягає в тому, як допомогти нашим студентам впоратися з автентичними навчальними текстами, які по своїй природі вимагають досить високого рівня володіння мовою.

Для того, щоб підкреслити важливу роль граматики в розумінні прочитаного, було використано поєднання таких методів : вміння ставити питання Wh і відповідати на них; підвищення обізнаності студентів про роль розділових знаків у розумінні прочитаного; повернення втрачених деталей на вихідне місце; розпізнавання фраз в довгих реченнях для поліпшення розуміння прочитаного і збільшення його швидкості; спрощення довгих речень шляхом виключення постмодифікаторів іменників і прикметників, обмежувальних або нереєстраційних та інші.

Під час перекладу потрібно правильно зрозуміти зміст речень, смислові відношення між реченнями та значення метатекстових елементів, що беруть участь в організації тексту. Природно, що найбільший комплекс граматичних проблем

перекладу пов'язаний із розумінням синтаксичної структури та морфологічного складу речень як мовних елементів, що є безпосередніми носіями предметної інформації.

Як відомо, українська й англійська мови належать не тільки до різних гілок індоєвропейської родини мов, а й до різних структурних типів мов. Саме розбіжності в будові мов, форм та конструкцій і становлять першу велику групу граматичних труднощів перекладу. Так, в українській мові немає часових форм дієслова груп Continuous та Perfect, артиклів, герундія, інфінітивних конструкцій. Відмінності існують у побудові речення, в англійській мові порядок головних членів речення значно фіксованіший, що може вимагати перебудови речення при перекладі.

Певні труднощі становлять граматичні омоніми — формально тотожні граматичні форми або конструкції, що мають різне граматичне явище (наприклад, дієслова to be, to do, to have).

Граматичні труднощі перекладу пов'язані з різним обсягом змісту подібних у двох мовах граматичних форм і конструкцій. Так, форма теперішнього часу дієслова-присудка в українській мові відповідає за своїм змістом англійським відповідним формам Present Simple або Present Continuous. Ще одну групу граматичних труднощів перекладу складають ті граматичні явища мови тексту оригіналу, що мають відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу функціональні характеристики, наприклад, форми однини і множини іменника наявні і в українській, і в англійській мовах, однак форми конкретних іменників можуть не збігатися.

Наступна група граматичних труднощів перекладу складається з тих граматичних явищ, що мають різні частотні характеристики в англійській та українській науково-технічній літературі. В англійській мові частотність форм пасивного стану дієслова-присудка значно більша, ніж в українській, тому в перекладі такі форми дуже часто доводиться замінювати на форми активного стану.

В цілях подолання граматичних труднощів під час роботи з текстами необхідно сформуванню у студентів відповідні навички та довести їх до автоматизму. Для досягнення цієї мети необхідно виробляти вміння пізнавати та виділяти в тексті характерні для нього мовні моделі. У процесі навчання читання важливо, щоб студенти за сукупністю окремих слів бачили у реченні певний взаємозв'язок цих слів, який складає не менш визначену структуру – мовну модель. Лексико-граматичні вправи можуть бути не пов'язаними зі змістом тексту, хоча повинні містити лексику та граматичні явища, які зустрічаються в тексті та які необхідно опрацювати, що сприятиме розумінню тексту під час його читання.

Таким чином, успіх реалізації поставлених цілей – навчання читанню (та перекладу) – залежить від формування у студентів правильного відношення до читання як виду мовної діяльності, що має своє специфічне комунікативне завдання, залежно від виду читання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева І. С. Введення в перекладознавство : [навч. посібник] / І. С. Алексеева. – СПб. : Філологічний факультет СпбГУ; М. : Академія, 2004. – 352 с.
2. Дерді Е. Т. Технічний текст як лінгвістичне явище та об'єкт перекладу. Вісник Житомирського державного університету. Випуск 4 (70). Філологічні науки, 2013, – с. 146-149.
3. Лейчик В. М. Термінознавство : предмет, методи, структура / В. М. Лейчик. – М.: УРСС Едіторіал, 2007. – 256 с.

4. Нелюбин Л. Л. Введення в техніку перекладу : [навч. посібник] / Л. Л. Нелюбин. – М. : Флінта, 2009. – 216 с.

5. Кобякова І. К. Категорія інформативності в нетипових текстах / І. К. Кобякова // Вісник СумДУ. – Суми : СумДУ, 2010. – Ч. 2. – С. 137–138.

УДК 378.147:811.111

Середа Н.А.

**Київський національний лінгвістичний університет
КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНА ЛЕКСИКА В МОВІ
ОРИГІНАЛУ Й ПЕРЕКЛАДУ**

Статтю присвячено дослідженню значення передачі національного забарвлення мови оригіналу при перекладі на прикладі німецької та української мов. Слова різних мов лише в окремих випадках повністю відповідають одне одному. Відмінності в мовах зумовлюються різними історичними, географічними, культурними, економічними й іншими причинами. Перекладач стає посередником не лише між мовами, але й культурами. У процесі перекладу сам перекладач повинен володіти «культурною компетенцією», тобто знанням чужої культури, аби виявити в тексті специфіку культури. Розуміння між людьми передбачає не лише знання граматики і лексики, але й наявність спільних культурних передумов. У культуру носіїв мови дозволяє проникнути національно-культурна семантика слів-реалій, особливих одиниць, здатних відобразити національно-культурну своєрідність мови на лексичному рівні. Їхні фонові знання присутні в свідомості учасників комунікації та визначають смисл висловлювання. Окремі пласти лексичного складу мови піддаються великому впливу культури та історії. А це створює додаткові складнощі перекладу, вимагаючи від перекладача виваженого рішення у виборі влучної мовної одиниці перекладу, яка відтворювала б не тільки понятійне значення, а й конотативне, експресивне та національно-культурне.

Ключові слова: культурно-маркована лексика, мова оригіналу, міжкультурна комунікація, реалії, безеквівалентна лексика

The article is devoted to the study of the importance of conveying the national coloring of the source language in translation using the German and Ukrainian languages. Words of different languages only in some cases fully correspond to one another. Differences in languages are caused by various historical, geographical, cultural, economic and other reasons. The translator becomes an intermediary not only between the languages, but also between the cultures. In the process of translation, the translator must possess “cultural competence”, that is, knowledge of a foreign culture to identify specific characteristics of culture in a text. The understanding between people includes not only the knowledge of grammar and vocabulary, but also common cultural backgrounds. The national and cultural semantics of realia, specific units that display the national and cultural identity of the language at the lexical level, allows to penetrate the culture of native speakers. Their background knowledge is present in the minds of participants in communication and determines the meaning of the statement. Separate layers of the lexical composition of the language are greatly influenced by culture and history. And this creates additional translation difficulties, thus making the translator take a deliberate decision when choosing the exact language unit for the translation that would display not only a conceptual meaning, but also connotative, expressive and national and cultural meanings.

Key words: culturally-marked vocabulary, source language, intercultural communication, realia, nonequivalent vocabulary